

Styl současných teenagerů (na pozadí úvahy o „stylech věkových”)

JANA HOFFMANNOVÁ
(Praha)

1. Existuje mnoho rozdílných klasifikací stylů a styly v nich vystupují pod nejrůznějšími označeními: *styly funkční, styly objektivní a subjektivní, styly skupinové a individuální či singulární, styly komplexní a simplexní*, aj. (Některých z nich se dotýkají i příspěvky v tomto čísle.) A občas – méně často – se uvažuje i o „stylech věkových” (srov. Hoffmannová, v tisku a.). Z tohoto hlediska lze předpokládat, že styly funkční a jiné – ve své rozvinuté podobě – jsou spjaty s obvykle nejdelším a nejméně příznakovým stadiem vývoje lidské bytosti, s obdobím tzv. dospělosti. Jiná stylová specifika má ovšem řeč lidí v dalších životních obdobích: dětství, mládí, stáří.

1.1. Nebudeme se zde zabývat vývojem dětské řeči, jednotlivými stadii řečové ontogeneze, což je téma vývojové psycholingvistiky. **Styl dětské řeči** však má některé své výrazné charakteristiky. Je poznamenán tím, že malé děti především opakují, imitují, napodobují; protože zároveň vynikají jistou systematičností a sklonek k přehnanému dodržování pravidel, vytvářejí na základě analogie a transferu originální nová slova, podobně i tzv. pseudogramatismy. Dětský styl je emocionální, řeč je plná kontaktních výrazů, citoslovcí (hlavně onomatopoeie), deminutiv, hypokoristik (Stejskalová 1997 aj.). Děti kladou nesčetné otázky a samy na otázky reagují v podobě úsporných, značně redukováných odpovědí. Jsou přímé a upřímné ve svém řečovém egocentrismu (nastupujícím po identifikaci vlastního „já”) i v období negativistickém, kdy vše odmítají a popírají.

Výrazným stylem se však vyznačuje i komunikace **dospělých** (rodičů, prarodičů, učitelek v mateřské škole) s **děti**, a to od počátečních „protodia logů” přes celé předškolní stadium (srov. Slančová 1999). Dospělí svou řeč

zjednodušují a přizpůsobují stylu dětskému: hovoří pomalu, často vyšším hlasem, důrazně, rytmicky, s pečlivou artikulací. Pohybují se hlavně v jádru slovní zásoby (pojmenování členů rodiny a příbuzných, částí těla, pokrmů a nápojů atd.), neužívají abstrakta a slova přejatá. I oni svou řeč expresivizují: projevuje se to v silné vrstvě deminutiv, hypokoristik, kontaktních výrazů. Potlačují vlastní identitu a přebírají perspektivu dítěte (odtud např. inkluzivní plurál: *no to jsme se krásně napapali*). Jejich věty jsou krátké, časté jsou otázky a výzvy, souvětí nanejvýše paratactická. Důsledně funguje zpětná vazba: na repliku dítěte je vždy třeba explicitně reagovat, nejlépe souhlasem, pochvalou. I dospělí opakují, nezdídky i po dětech; navíc však – někdy až přehnaně – usilují o gramatickou správnost, spisovnost, a děti v tomto směru opravují. Tento výrazný styl (tzv. *baby-talk*) se pak někdy přenáší i do komunikace se zvířaty, pacienty, postiženými, starými lidmi, někdy i cizinci... Už zde bychom si ovšem mohli položit otázku hodnocení tohoto stylu. I když ponecháme stranou ony odstrašující zjevy šišlajících matek a babiček, kterých dnes už asi postupně ubývá – je vůbec vhodné při dorozumívání s dětmi nasazovat zvláštní styl? Podílíme se přece výrazně na utváření jejich budoucí řeči, života, světa; nebylo by lepší komunikovat s těmito vnímavými tvory od počátku jako s dospělými, bez jakýchkoliv „deformací“, „pozitivních diskriminací“? I takový přístup by jistě mezi námi našel své zastánce.

Po přechodu do školy bývá ovšem dětský styl poznamenán důsledným vyžadováním spisovné češtiny a vůbec autoritativními přístupy; některé děti s těmito požadavky zápasí a vznikají u nich zárodky nonkonformismu, sklón porušovat tabu (i jazyková), který u nich bude i nadále spojen s preferencí obecné češtiny, jiného interdialektu či lokálního dialektu. Dalším problémem je tu přechod od mluveného projevu k psanému (srov. Čechová 1998). Dětské psané projevy si zachovávají spíše mluvenou syntax, věty jsou jednoduché, krátké a často eliptické a jsou na sebe paratacticky napojovány stále stejným způsobem (*pak jsme dojeli... a pak jsme šli... a pak...*). Dětské projevy bývají stereotypní, ve výrazu málo diferencované, neuspořádané, nedostatečně hierarchizované a monotónní. Dále budeme moci sledovat, co z těchto charakteristik stylu dětského věku přechází do období dospívání – do období teenagerského.

1.2. Za další specifický „věkový styl“ lze považovat **styl seniorů**. Řeč starých lidí bývá nezdídky poznamenána slábnoucími sluchovými, vyjadřovacími a paměťovými schopnostmi. Bývá to řeč založená na opakování (mluvčí zapomíná, co už bylo řečeno), často útržkovitá, plná pauz a zámlk. Stylu seniorů dominuje výrazná časová, chronologická dimenze: nejčastěji vzpomínají na

dětství, mládí, rekapitulují svou životní historii, bilancují. Zhusta sdělují údaje o věku svých nejbližších (kolik mu tenkrát bylo, v kolika zemřel atd.). Pohybují se mezi póly *dřív a teď* (*dřív to tak bejvalo teď už nic takovýho není...*) se znatelnou převahou pólu *dřív*: srovnávají dávnou minulost s přítomností. V jejich vyprávění o starých časech jsou časté iterativní tvary nedokonavých sloves (*slavivali sme svátky... chodivali sme na půlnoční...*) a výrazy *pamatovat/nepamatovat si, vzpomínat, zapomenout* (Hoffmannová 1998a). Vzpomínkové vyprávění starých lidí bývá moudré, laskavé, humorné; často se však styl seniorů naopak vyznačuje značným egocentrismem, ukřivděností, neustálými výčitkami, stížnostmi, nátlakem, snahou o psychické vydírání.

Tak nějak tedy mluví naši senioři. Ale i zde – obdobně jako u diskurzu dospělý – dítě – vzniká další naléhavá otázka: jak mluvit se **starými lidmi**? I tato řeč má svůj specifický styl. Zčásti připomíná „baby-talk“, je však zdvořilejší a šetrnější. I ke starým lidem je třeba mluvit pomalu, zřetelně, hlasitě, podle potřeby opakovat či parafrázovat; i zde je na místě pochvala, ocenění, povzbuzení; i tady je vhodné v řeči napomoci, napovědět vhodný výraz, doplnit, co je třeba... Pečovatelé a příbuzní starých lidí by si vždy měli počínat taktně a citlivě, na druhé straně však ze starých lidí nedělat malé děti. Neměli by nasazovat šišlavý, přeslazený styl plný deminutiv a eufemismů, ale ani autoritativní styl školský, styl otázek, příkazů, téměř zkoušení. (Ostatně jsme už narazili na to, že oba tyto styly jsou sporné i ve sféře komunikace s dětmi.) Je třeba zbavit se některých předsudků a tzv. gerontofobie; staré lidi neminorizovat a nemarginalizovat, ani stylem řeči je neizolovat od společenského dění a reálného života (srov. Hoffmannová – Müllerová 1998). Tímto aktuálním problémem se dnes zabývá tzv. gerontologická sociolingvistika a jeho řešení je důležitou složkou potřebné humanizace společenského diskurzu.

2. Věkové styly zřejmě představují zajímavé obecnější téma stylistiky; směr těchto úvah jsem se tu pokusila jen ve zkratce naznačit. Na toto pozadí bych nyní ráda umístila podrobnější analýzu mimořádně atraktivního „věkového stylu“ – **stylu mladých lidí** (adolescentů, teenagerů). K tomuto tématu je možno přistupovat z různých stran. Vtírají se tu hlediska psychologická, pedagogická, kulturologická (těžko lze oddělovat komunikaci, styl vyjadřování od celkového stylu životního). Ve hře jsou i hlediska sociologická: co mají společného sociolekty různých skupin mládeže, např. vyjadřování mládeže studentské a jiné, vyjadřování různých zájmových skupin apod.? Možný a slibný je i přístup diachronní: co platí pro styl mladých lidí bez ohledu na dobovou specifikaci (možná např. nonkonformismus, exhibicionismus, expresivita, neformálnost,

hravost, ironie...) a co speciálně pro teenagery dnešní, současné (vliv komputerovaného komunikace a vůbec simulovaného světa elektronických médií, všudypřítomné stopy angličtiny atd.)?

Můj pohled na styl současných mladých lidí je v této chvíli založen na interpretaci psaných textů – příspěvků, které mladí autoři (v tomto případě výhradně chlapci a převážně studenti) píšou do různých neoficiálních časopisů (MOZEK, ŠUP atd.; viz Hoffmannová 1999b, v tisku c). Jsou to tiskoviny, které si – vlastně sami pro sebe – vydávají členové určité zájmové skupiny: třeba šachisté, nebo turisté a vodáci, nebo „pařani“, tj. fandové počítačových her. Svými texty se vzájemně **informují**, ale zároveň se i vzájemně **baví**; a už toto zjednodušené postižení funkcí (funkce informativní + zábavná) naznačuje, že charakteristiky těchto textů a tohoto „věkového stylu“ jsou značně rozporuplné.

2.1. Současní studenti se pohybují ve světě technickém, ztechnologizovaném, komputerovaném, což klade značné nároky na přesnost, je spojeno s napodobováním a uniformitou. To přirozeně kompenzují hravostí, kreativitou, snahou o „jinakost“, o originální projev; takto i jinak se vzpírají „banalizaci“ (Bělohradský 1991). Mužský smysl pro humor a recesi tu nezaváhá ani před cynismem a černým humorem, na druhé straně však vede i ke slovním hříčkám, jazykovým a grafickým hrátkám.

2.2. Nonkonformismus si mladíci přinášejí už z výše zmíněného „dětského stylu“, jsou kritičtí a skeptičtí – zároveň však k jejich věku patří i nadšení, přehánění, vyjadřování hyperbolické, expresivní, což je nepochybně podporováno bombastickým stylem současných reklam a komerčního diskurzu.

2.3. Se svými oblíbenými knihami a filmy sci-fi, fantasy i s počítačovými hrami hoši vášnivě unikají z reality do nereálného, dobrodružného, virtuálního světa, do fikce a simulace; paradoxní je však jejich touha po „pravdivosti hry“, po „reálné simulaci“. Požadují, aby hra byla ve výtvarném zpracování, v ozvučení atd. naprosto realistická, až do detailů věrohodná, aby tu postavy vrhaly stíny, aby byly slyšet jejich kroky atd. Ideálem je „fantasy, jak má být – úžasně realistická, se všemi detaily“ (srov. Hoffmannová 1998b; Hoffmannová v tisku b).

2.4. Na jedné straně mladí lidé inklinují k projevu neformálnímu, autentickému, nespoutanému žádnými pravidly; to však v jejich textech koliduje s potřebou exhibicionismu, s tím, že se chtějí předvádět, stylizují se a pózují (což se neobejde bez citací, parafrází...). Vyjadřování hochů od třinácti do dvaceti let (nebo i těch o něco starších) je přirozené, spontánní, nehledané – a současně se u nich projevuje výrazný sklon k archaizaci stylu, k tradiční frazeologii, což jsou v tomto případě prostředky ironické stylizace. Mladíci mají odpor

k vyprázdněným frázím, konvenčním rituálům, zdvořilostním formulím – ale často tato klišé s oblibou užívají, ovšem parodicky.

2.5. Teenagerský styl je tedy dnes silně ovlivňován mediálním diskurzem (kromě už zmíněných sci-fi, fantasy, žánrů jako akční filmy, komiksy a mnohé další) a s ním úzce propojeným diskurzem počítačových technologií. Odtud v hojně míře proniká do řeči mladých lidí (které je třeba někdy *odsekat sekerou od poče*, tj. od počítače) angličtina, včetně náročných vrstev terminologických. I s těmito prostředky však nakládají bez zábran a po svém, přetvářejí je do podoby speciálních slangů, svérázně je počešťují, přepisují...

2.6. Ze srážejících se inklinací a stylových charakteristik, které jsem tu právě vylíčila, plyne, že styl teenagerů lze postihnout značně kontroverzními charakteristikami a širokým rozpětím: od češtiny spisovné (zvláště v citátových pasážích), až knižní a archaické (v textech tónovaných ironicky, parodicky) až po skutečně „nízký“ styl, po užívání obecné češtiny, dalších interdialektů, dialektů lokálních i sociálních (slangů), ev. i vulgarismů (i když v psaném projevu někdy ohleduplně vytečkovaných). Všemi těmito jazykovými a stylovými polohami manifestují mladí lidé svou příslušnost k určité (nonkonformní) společenské skupině a svou generační sounáležitost.

3. Nyní se pokusím nejvýraznější z uvedených charakteristik a tendencí názorně předvést a doložit.

3.1. V teenagerských textech je prostřednictvím citátů (či spíše quasi-citátů), aluzí, parafrází a parodických stylizací bohatě a pestře zastoupena **intertextová** dimenze. Jeden z mladých autorů např. nadepisuje svůj text o oddílové výpravě k řece Kamenici *Za zlatem Jihu* a stylizuje ho do podoby westernů o tvrdých chlapech – zlatokopech na Aljašce: z jihočeské Kamenice se tu stává *zlatonosná Kamenice River*, z města Tábor *Camp*, hoši *se vydali vstříc bílým pláním... minuli pár loveckých srubů... zahlédli stádo sobů... nad nimi plála polární záře... z temného lesa se ozývalo vytí vlků...* Týž autor informuje o jiné oddílové akci, stokilometrovém pochodu, v podobě montáže z fiktivních novinových výstřížků parodujících styl „černé kroniky“ – nadpisy jsou opatřeny i názvy nejčtenějších českých deníků a pod každým z nich je umístěno stylizované vyprávění nějaké příhody z cesty: *Bezdomovci se stěhují na jih* („Slovo“); *Nechali zbitého mladíka na lavičce* („Blesk“); *Obyvatelé Tuchoměřic se obávají vandalismu* (mf); *Bombový poplach na nádraží Praha-Zbraslav* (Právo); *Nakazil spolucestující v autobuse* („Večerník Praha“)...

Další chlapec paroduje styl časopisů pro dívky, zejména reklamu na vložky Libresse a dotazy čtenářek svěřujících se s intimními problémy; a ještě jiný autor

zase odkazuje k televizním reklamám, jejichž hrdinou je tzv. *MUM* (= *Mladý Úspěšný Muž*). Pro pobavení je užívána i forma oblíbených kvízů: ... *přijel nějaký autobus... Quiz: a) jel do Berouna, b) do Budějovic, c) do Prahy, d) do pr... někam jinam. Cé je správně*. Parodovány jsou různé texty odborné a administrativní (*co do simplicity a přehlednosti, ale i strategické pozice...; otázka stimulující naše zažívací trakty; po nabídnutí a soupeřem nepřijmutí remízy*). Další texty pak působí jako parodie „uměleckých“ výplodů staršího data a spíše nevalné hodnoty: *Ráno bylo mrazivé, paprsky zářivého slunce se plížily po sněhu čím dál tím blíž k našemu táboru, barvily okolí do oranžova, v průzračném ledovém vzduchu probleskovaly krystalky sněhu a pod botami příjemně křupal promrzlý sníh. Melancholickou, zasněnou náladu přerušoval jen občasný zvuk vydaný spícími muži. Nebo podobně kýčovitá pasáž: Svítilo sluníčko, ptáci zpívali a tím nás krásně pozdravil nový den. Jitro nás přivítalo slunečními paprsky lechtajícími nás přes plachtu stanu na tváři...*

A soubor citátů a aluzí je ještě mnohem bohatší. Vztahují se mj. k textům z oblasti country hudby a trampských písní; ke klasickým a obecně známým literárním textům, jako je *Bible*, pohádky, verneovky či prózy B. Němcové: *prohrávám se Sodomou – Gomora!; někteří, pokud nezemřeli, tam hrají holanďany dodnes; družstvo bláznivé Viktorky* (= Viktorie Žižkov); *narazili jsme na nějakou chatrč – chyži pod horami; jel strávit dva roky prázdnin na chatu*; i ke zcela současným, oblíbeným „textům“ mediálními: *Petr uvařil skvěle připálené fazole, tak mu ostatní zbytek večera říkali Beane (čti Bíne); Konec Filousů v Čechách* (o porážce šachisty Filipa, aluze na název známého českého filmu); *Katány, čili Mafiáni, aneb městečko má střediskové* (název hry odkazující k TV seriálu Chobotnice a zároveň k úspěšné české komedii).

3.2. Od intertextu můžeme postoupit k **metatextu a metakomunikaci** a podívat se, jak mladí autoři ve svých neformálních, „nepovinných“ textech se zaujetím reflektují svůj textotvorný proces. Hojně jsou komentáře k jednotlivým fázím vzniku textu: *Nic dalšího obecného na úvod mne nenapadá, proto počnu s výpravnou částí; A co říct závěrem? (právě proto, že to nevím, začínám tak blbě)...* Vůbec nejčastější jsou asi přiznání vlastní nedostatečnosti: *Pokud máte pocit, že si nepamatují jednotlivé výsledky, tak váš pocit je naprosto správný...; Jména si nepamatuju, jestli si na to vzpomenu, tak je ještě zjistím; Jestli tam byl někdo další, to už nevím, ale tímto se mu omlouvám. Fakt si nemohu vzpomenout. Sorry!* Jiný druh komentáře představuje poznámka technická, vyvolaná počítačovým problémem: *V tomto místě jsem ztratil asi dvě strany textu, takže [...] to teď píšu znova, což mě nebaví a bude to tedy poněkud stručnější.* Komentáře se týkají i konkrétních výrazů a jejich užití: *Zličín, to jest poslední stanice krtkáče*

značky B, která se nachází (germanismus hrubého zrna) mezi Prahou a...; Vaříme porič (fuj to jsem prase! Tak sprosté slovo psát do ŠUPu!)...; Opět se na Smíchově konal oblíbený (no nevím, já jsem si ho alespoň oblíbil, ale účast dvou kobylišáků o tom moc nesvědčí) turnaj... Komentáře se dostane i výrazu chybějícímu: ... hráli jsme takovou hru. Ale nevím jaký má název. Nějaký jí budu muset vymyslet. Třeba, třeba MLÁCENÁ! Právě tyto komentáře umožňují zaujmout k textu určitý odstup, projevit svou originalitu a předvést svou autorskou osobnost – a tu zároveň třeba ironicky shodit: *Sám sebe nějak speciálně pochvalovat nebudu (no tak dobře, ale jen trošičku)...*; *Tento román zapsal známý světový spisovatel BREK.*

Jak vidíme, mají metatextové pasáže mnohdy ráz kontaktové (vedle toho, že slouží sebe prezentaci); ten se ještě stupňuje tam, kde autoři vedou přímo živý dialog se čtenáři. Obracují se na ně slovy *Vážený čtenáři...*, *Vážení přátelé...*, ale také *Nazdárek všichni příznivci vodního sportu!* Autor, který píše rozsáhlý příspěvek o podzimním táboře, tvoří svůj text na pokračování a proces jeho vznikání v čase explicitně zachycuje v (kurzivou tištěném) dialogu se čtenáři: ... *Jdu spát, vždyť už je půlnoc. Pokračování znáte, dobrou noc. [...] Čau, dobré ráno, už jsem zase vzhůru. [...] No, teď už musím zase končit, protože jdu na tělocvik. [...] No tak ahoj, jsem zase tady.* ... Jiný pisatel v dialogizovaném závěru slibuje čtenářům autogramy a vyzývá je, aby mu zaslali dary a honoráře. Závěry textů jsou vůbec živnou půdou pro dialog: obsahují např. omluvu (*Bohužel, a přijměte prosím moji omluvu, nemůžu průběh turnaje příliš komentovat, protože výsledky ještě nedorazily do mé poštovní schránky...*), pozvání (*Bylo to fakt dobrý! Příště přijď také...!*), poděkování (*Děkuji Vám za pozornost, s jakou jste přelouskali těchto 2467 slov, která jsem psal cca 140 minut.*), přání (*Ať vás provází síla!*) či pozdrav (*Ahoj vždy Váš Alfons; Čau zase příště.*).

3.3. V pasáži o intertextualitě jsme neuvedli aluzi, která se v textech pánů kluků rovněž objevila – explicitní odkaz k Poláčkově próze *Bylo nás pět*. V kontextu této prózy (ale třeba i starších filmů ze školního prostředí) nás nepřekvapí, že i naši autoři mají ve velké oblibě knižní, archaickou češtinu; její užívání je většinou motivováno ironicky a je dalším trochu snobským, pozéřským způsobem sebe prezentace mladých intelektuálů. Archaizující stylizace je zřejmě u textů mladých lidí nadčasovou konstantou a příznačným projevem jejich oscilace mezi tím, že berou sami sebe vážně, a mezi polohami humornými a ironickými, které jsou jim nejbližší. Ve službách archaizace se uplatňují prostředky lexikální, morfologické i syntaktické: objevíme tu spoustu přechodníků, genitivů záporových, infinitivů na -ti, slovosledných inverzí, bohatě rozvitých přívlastkových konstrukcí založených na slovesných adjekti-

vech, spojovacích výrazů jako *tudíž*, *jelikož(d)*, *pročež*, *kterýžto*, *anšto* (!), různých klišé, zastaralé *to* aj. Častá jsou slovesa *oplyvat* a *skýtat*: *hra skýtá nejedno překvápko*; *blížili jsme se k smogem a auty oplývající Praze, Matce měst*. Také adjektivum *lítý* (*lítý boj*, ev. dokonce *lité klání*). Velmi populární je zastaralé *jal jsem se*, *jali jsme se*, aniž by si autoři byli vždy jisti konstrukčním potenciálem tohoto slovesa: *jali jsme se stavěti stany* je v pořádku, horší už je *jal jsem se tedy vykonat menší procházku kolem Čimického háje, té perly českých hájů* (sice krásně archaické, ale s nenáležitým dokonavým slovesem), nemluvě ani o spojení *jal jsem se tedy do kibicování blicek*. Aspoň pár příkladů na další výše uvedené jevy: *mávnuv rukou směrem do polí prohlásil...*; *na chvostu turnaje se ocitnuvší Honza*; *vytluzovati zvuky všeliké*; *západ sluníčka barvicí vše do ruda*; *trasa nedoznala větších změn*; *oblast, jež se zove Teplicko*; *jedenáctého dne měsíce září L.P. roku (!) tisícího devítistého devadesátého osmého*; *vešli jsme do útroh toho nestvůrného stavení*; *tak jsme se vrátili, mezičímž vylezl nahoru i Aleš*; *bláhevě jsem se domníval, že cos' stopnu*; *jediný to přístroj v naší výpravě schopný vydávat hlasité to skřeky...* A ještě několik ucelenějších archaicko-ironických textových úseků: *Dokodrcali jsme se do chalupy, kterážto nás přivítala dveřmi zpola zavátými sněhem a jež nešly otevřít, jelikož byly přimrzlé*. - *Zúčastnilo se 12 družstev, přičemž náš oddíl sestavil 4 družstva se soupiskami oplývajícími náhradníky, pročež jsme byli favoritem soutěže*. - *Počal jsem přesvědčovati oddílových hráčův, by do turnaje vstoupili. Pro zájem veliký nakonec mi nezbylo než též hráti*. - *Zpestřením tábora byl šestiletý kamilkadze Marek Stoklasa, jenž plavat neuměje, z šestimetrové věže bez bázně a hany do bazénu skákal a po střeše ubytovny se promenádoval*.

Poslední ukázka obsahuje spojení *bez bázně a hany*, s nímž se dostáváme k problematice **frazeologie**, frazémů a vůbec ustálených spojení v textech teenagerů. Náš materiál potvrzuje zjištění M. Čechové (1998: 74-79), jejíž výzkum prokázal u mládeže „značnou znalost a rozšíření jak frazeologie tradiční (lidové) a kulturní, tak i novější, včetně slangové“. Pokud jde o frazémy tradiční a kulturní, stávají se jistě vítanou součástí archaizujícího koloritu. Mladí autoři mají však skutečně v oblibě nejrůznější ustálená spojení slov; k frazémům v obvyklém pojetí bychom tu přidali ještě různá klišé a lexikalizované, často již značně „otřepané“ metafory, či jiná obrazná vyjádření. A opět ve shodě s Čechovou (c.d.) lze konstatovat, že se tato ustálená spojení stávají předmětem hry s jazykem, jsou nezřídka obměňována a aktualizována. Takže kromě tradičních frazémů (*nechat na holičkách*; *zломit hůl*; *sbalit si svých pět švestek*; *turnaje zapustily své kořínky*) můžeme zachytit i známá klišé (*teplá domova*; *slza v oku*; *vlajková loď Kobylis*; *kobyliský – byl pomyslňý – prapor pozdvihl...*;

černý kuň soutěže aj.), frazémy novější (*starý smíchovský páky, sbalit fikus*), frazeologickou synonymií (*byli jsme mokří jak myši, zmoklé slepice či co kdo chcete*) i frazémy aktualizované a hravě obměňované: *nasadil svým ambicím vysokou laťku; každý byl na konci na konci svých sil* (= na konci turnaje); *pak už to šlo ne s námi a ne s kopce, nýbrž do kopce; tábor, který jsme večer rozbili, jsme opět spravili; začíná nebezpečně zdomáčňovat v sestupových vodách, zašklebilo se na nás sestupové propadliště...*

Mnohé z dosud uváděných ukázek jistě upoutávají i svým **ironickým** zabarvením; ironie je nepochybně jednou z poloh, které jsou vyjadřování hochů-teenagerů nejvlastnější (a opět jde zřejmě o konstantu, platící o vyjadřování mládeže obecně a nadčasově). Ironie jejich texty přímo prostupuje, nabývá různých podob, ale nezastaví se před ničím: autoři ironizují sami sebe, kamarády, svou činnost, různé atributy společenské situace atd., zvláště rádi se zaměřují na konvenční rituály a vyprázdňené fráze. Např.: *Samotný turnaj začal k velkému překvapení všech účastníků prvním kolem. – Turnaj senilních veteránů, rozuměj těch, kteří již nemohou hrát mistrovství do 20 let... – Volný čas jsme trávili sportem: fotbal, hospoda, mariáš, výlet, hospoda, mariáš atd. – Přístup byl zakázán i mně, zástupci médií (= šestnáctiletý šéfredaktor MOZ-Ku)... – Jako vždy se mohutným finišem sprostě procpal dopředu, a ještě navíc obdržel cenu, na kterou neměl nárok, a nezřekl se jí (šachista píše o sobě, ve 3. os.!). – Musím ho pochválit, naprosto vzorně se mnou v posledním kole prohrál, aniž ho někdo o to prosil, nebo mu dělal monokly (šachista o soupeři). – V autobuse jedoucím do Chudenic jsme narazili na zvýšenou hladinu šachových mutací a mutantů, neboť snad jen jedna nebohá stařenka, která se celou cestu křížovala a něco si mumlala pod vousy, neměla alespoň II. VT (= druhou výkonnostní třídu). – Když nás vzbudil slovenský pasák čili štiplístek (= průvodčí ve vlaku na Slovensko), mohli jsme se alespoň vytahovat, že jsme v NATO. – Nastoupili jsme do vlaku, uchopili mobilní telefony a stali jsme se opět plnohodnotnými členy naší kapitalistické společnosti. – Průvodčí se sice pokusil nás do mezinárodního rychlíku nepustit s odůvodněním, že máme velké batohy, ale toto hulvátství jsme mu rychle rozmluvili. – ...vykopli jsme dosavadní obyvatele našeho kupé. Rádi bychom je tam nechali sedět, ale měli jsme místenky a nechtěli jsme v tom průvodčím dělat chaos, tak jsme si tam museli sednouti my. – Našemu vodáckému umění, šarmu a eleganci přihlíželi turisté z nedalekého mostu. – Odebrali jsme se do svých domovů (doupat, brlohů, ulic, podmostí, popelnic nebo kontejnerů, no znáte to). Tento poslední výrok měl zřejmě u čtenářů úspěch, neboť se hned v dalším čísle časopisu ŠUP dočkal citace; jiný autor píše: ... šli jsme do svých (jak Cuk říká) bytů, popelnic, kontejnerů, podmostí a tak...*

3.4. Zmínila jsem se už o tom, že k mládí patří – vedle skepse a kritičnosti – i **nadsázka, intenzifikace, expresivita**, prostředky bombastického **hodnocení**. Všechno je *gigantické, geniální, famózní, monstózní, fatální, brutální* či *unikátní* (menší sílu zřejmě mají výrazy českého původu jako *skvělý, nádherný, nepředstavitelný, hvězdný*). Vyskytnou se (v psaných textech ovšem ne příliš často) i slova jako *bomba, pecka, zrádlo, božárna*. Při tvoření slov se hojně uplatňují prefixy jako *hyper-, super-, extra-, mega-* (*superhit, superpařba, hyperprostor, hyperprogresivní, extradružstvo, megapokoj*). Nadsázka se projevuje i v hodnoceních záporných: *katastrofální, příšerný, nestvůrný, pořádně vytvrdlý (i vyměkklý), opruz, totální humus...* Nejhorší je *být v kopru*. Kladné, ale hlavně záporné hodnotící výrazy se i kumulují, opakují, stupňují: *mrcas všech mrcasů; ... na celý život se ztrapnil, ponížil, zařadil mezi bahno společnosti... prostě prohrál. No strašná ostuda...* Tyto řetězce bývají ovšem opět nositeli ironického záměru, jako u tohoto autora, který ironizuje hodnocení kamarádovo: *Širchán se samozřejmostí předpokládal, že když jsme tak strašlivě hrozně děsně příšerně zablácení (no měli jsme trochu špinavé oblečení, s tím se ovšem musí na výpravách počítat, nebo si mám přistě vzít kvádro, kravatu a klobouk?), tak musíme jít okamžitě domů, abychom se asi umyli, nebo proč*. Hodnotící motivaci má zřejmě i poněkud nadužívané psaní velkých písmen (*naše družstvo je Osmé v České Republice; z České výpravy na Mistrovství světa ve Španělsku...*). Nápadného zdůraznění a hyperbolického vyjádření lze rovněž dosáhnout – i v písemném projevu! – mnohonásobným opakováním hlásky, ev. slabiky: *výýýývýrazně nám zvedly náladu; doost doobrej; výýýýýítečná pohanka*. Vulgarismy, zejména ty na *pr...*, bývají většinou vytečkovány. Přesto vysoká hladina expresivity, stejně jako dialogičnosti (viz výše) vede k tomu, že autoři zhusta opouštějí spisovnou češtinu a blíží se polohám mluveného vyjadřování. Proto se i v psaných textech vyskytnou výrazy jako *hod'ka (čtvrhod'ka, dvě hod'ky)* nebo *s místňákama* (= s místními lidmi). Pokud ovšem autoři z Prahy překračují rámec obecné češtiny a poukazují ojedinělými výrazy k místním dialektům (*nejčko už nezabloudíme; huvnitř je pilot*), jde spíše o hravou nebo ironickou nápodobu.

3.5. Za speciální rozbor by stálo fungování **terminologie**, resp. vztah terminologie a **slangu** v těchto zájmových diskurzích. Protože však jde o diskurzy, které se velmi dynamicky rozvíjejí a jejichž nositeli jsou převážně mladí lidé, těžko zde rozlišovat termíny, slangové výrazy či dokonce profesionalismy. (Srov. Hoffmannová 1998b, 1999a.) Např. v textech mladých šachistů je – vedle terminologie – značně silná slangová vrstva: *blicky, blicák, blicat, blickař* (vztahuje se k „bleskovému šachu“), *deska* (= šachovnice), *fičura* (= figura), *kisna* (=

časová tíseň), *remis*, *remiska* (dát za *remis*), *sada* (= porážka; dostat *sadu*), *macení*, *matit*, *zapůlit*, *zařezat*, *ušudlat*, *vycukat se*; *má fičuru míň*, *hrál s čistou kvalitou víc* (i přehlédl *kválu!*). Odlišná situace je v diskurzu počítačových her: terminologie je zde anglická a permanentně probíhá její svérázné počestřování, které ji přibližuje k slangu. Odtud *multitasking*, *new-coming*, *motion-capturing*, ale i *gamesy* a *gamesení*, *levely* a *levlíky*, *čítý* a *šortkaty*, *enemíci* a *alieni*, *siťocrafti* a *cybridé*, slovesa jako *upgradovat* / *upgrejdovat* / *apgrejdovat*, *savovat* / *sejvovat*, *scrollovat* / *skrolovat*, *swičnout*, *jumpnout* / *džampnout*, *checkovat* / *čekovat*, *finishovat*, *pressnout power*, *nabootovat*. Asi nejčastější je *adventura*, *fantasy*, *real-timeovka*. Pozornost upoutávají shluky jako *futuristicko-mutantně-apokalyptický*, *multimediálně interaktivně hyperfuturistický*, *scifisticko-fantasy-absurdní*. Od názvů firem se vytvářejí adjektiva jako *amigácký*, *ultimácký*, *sierácký*, *microsoftácký*; a najdeme tu jak *wokna 95*, tak *vindous najnty fajf*.

A opět jinak probíhají tyto procesy u mladých turistů, kde už téměř vůbec nejdě o terminologii, ale vyloženě o hrátky s angličtinou (a ev. jinými jazyky – němčina, slovenština). Hoši uvádějí, kdo se účastnil výpravy (*sorted alphabetically*); pořizují *briefing* o průběhu své cesty; vydávají se do *city* nebo *dauntaun* (čti *downtown*); jeden z nich vyjednává s místními obyvateli (*entered negotiations*)... Zajímavé jsou přepisy typu *sejšn*, *relaksejšn*, dokonce *poučejšn*, *mezihrejšn*. Oblíbená tábornická strava *porridge* se přepisuje i *poridge*, *porič*, *poryč*, odtud se pak odvozuje i *pudič* / *pudidge* (= *porič* + *puding*) a *jabkič* (*porič s jabkama, kde je víc jablek než vloček*). Různě se přepisuje i *tee-pee* (*týpi*, *týpy*, *týpko*); ostatně u pařanů najdeme podoby *comics*, *komiks*, *comix* i *komix*. V záznamech mladých turistů z Rumunska či Turecka se setkáme se spoustou výrazů, které označují důležité místní reálie a bývají v textu vysvětleny (*caş* = ovčí sýr). Z tohoto „tance mezi vejci”, resp. spíš mezi různými jazyky, by bylo možno uvádět nesčetné další příklady: *stratedžické orgie*, *cyber-čarodějnice*, *atmosphéra*, *bestdívka* (= nejlepší v turnaji).

3.6. Zdá se, že už jsme zcela vpluli do hájemství hry s jazykem; ještě v něm zůstaneme a přiblížíme si některé „orgie” **slovotvorné**. Každý zájmový diskurz má své speciality: pařani např. charakterizují a hodnotí hry prostřednictvím výrazů s příponou *-ačka* (*střílečka*, *hopsačka*, *skákačka*, *vražečka*, *strkačka*, *zívačka*, *chodička-mlátička*). Turisté a vodáci mají v oblíbě označení jídel na *-áno* (*miláno* = těstoviny; *rejžáno*, *čočkáno*, *fazoláno*, *sojáno*, *sejránomajolkáno*), dále adjektiva na *-i* (*Skarabeí výprava*; *Štěněcí*, *Mláděcí*...). Zřejmě všichni teenageri si potrpí na adjektiva na *-idní* typu *humanoidní* (vytvářejí se bez zábran i od českých základů: *švestkoidní*, *chřipkoidní*, *žabákoidní*, *ještěrkoidní*). Z jednotlivostí stojí za zmínku výrazy *deparasit* (silnici od

odpadků), *Dobrovodka* (láhev od Dobré vody), *zajehněfonovat* (= zatelefono-
vat), *louzírko* (něco mezi louží a jezírkem), *jednak – dvojnak*, aj.; také
„superzdrobnělina“: *náměstíčanečíčko*, *slejšváčičičineček*. Pozoruhodné jsou i
zkratky a zkratková slova: *ÚHO* = univerzální hnědá omáčka, *M.L.S.* = malá
lahodná svačinka, *ESKÁČKO* = sněhová koupel, *IMHO* = in my humble opi-
nion. Z oblasti počítačové techniky známe *PC*, *CD*, objevují se však i podoby
CDčko, *céděčko*, *PCčkářský*, *pécéčkář*. Jméno šachisty „Matěj Görner“ se vy-
skytuje jako *MaGör*, *Magör*, *Ma-gor*, *Magor*, *Magor.ner*; Pavel Stejskal je
jedině *past*, apod.

Pár zajímavostí lze uvést i z oblasti **morfologie**. Dějištěm soustředění
šachového oddílu bývá krkonošský *Žalý*, ale jak toto místní jméno skloňovat?
Řešení může být i nesklonné: *ze Žalý*, *na Žalý*, *o Žalý*. A jakého rodu je vlastně
salaš? Mladí turisté raději uvedou obě alternativy: obdivovali *krásnou(y) salaš*.
Setkáme se i s tím, že seděli v různých *kupéich*. Přezdívkou některých hochů jsou
původně rodu ženského či středního (*Mica*, *Sova*, *Mládě*, *Bahmo*): to přímo
vybízí k tomu, aby se ženský a střední rod zachovával i při skloňování a kongru-
enci, třeba že jde o osoby rodu mužského (*Mica se rozhodla*, *jít Sově příkladem*,
nemocné Bahně, *Mládě mělo připomínky*). Zajímavou ekvilibristiku můžeme za-
znamovat i ve sféře slovesného rodu a vidu, ev. slovesných vazeb: *Matěj ubděl*,
Kalous umlčel, *Psík uhladověl* (= splnil zkoušku bdění, mlčení, hladovění); *na*
našem tradičním místě bylo poněkud „použito“; *bylo nám už docela unaveno*;
snažili se nás zabloudit; *jejich počínání nás velmi popukalo*. Často se objevuje
vztažné *jenž*, které je zřejmě též součástí archaizujícího koloritu; v jeho
skloňování ale panuje značná nejistota, takže nezřídka funguje jako nesklonné
(*my, jenž jsme ověřeni zkušenostmi*; *o programu, jenž zorganizovali na večer*).

Syntax těchto textů je poměrně složitá, konstrukčně však ne vždy zvládnutá;
na druhé straně do ní pronikají některé prvky syntaxe mluvené a výsledný
amalgám je značně neurovaný. Musíme ovšem vzít v úvahu, že různá
„vyšnutí“, nedorečení (apoziopeze) či zdánlivě neartikulované výkřiky jsou
výsledkem záměrné stylizace, směřující k jisté neurčitosti, magické tajemnosti.
Časté jsou předložkové shluky (*nenavázal na do té doby pohodové výsledky*;
saunění v z přípravy pozůstalé sauně). V oblibě jsou speciální tázací konstrukce:
Co my na to říct, co? Jak, prohrát s Kolowratem? Jak, odmítnout remízu
s materiálem méně? (zpochybňující, dehonestující či vyčítavý význam; důležitá
je intonace). Některá souvětí jsou skutečně až komicky kostrbatá – zde jde snad
přece jen o „kouzlo nechtěného“: *Honza ač vlastní chatu blízko Rychnova a měl*
tak znát cestu jako své boty, tak jsme několikrát zabloudili. A ještě přidejme jed-
nu názornou demonstraci popularity vsuvek, hravého vsouvání do vsuvek atd.:

Já, před turnajem (než jsem zjistil obsazení turnaje) pomýšlející na výhru, jsem skončil na pátém místě (ještě že za mnou skončil Koubek (alespoň doufám)) a tak úspěch slavila pouze Alenka, které se podařilo předstihnout svoji rivalku (jak se jmenuje už si nepamatuju) a Pavel Kopta, který zlanal Vaška Koubeka (I. VT, Žižkov) na volné místo v našem extradorosteneckoligovém družstvu. (Já jsem sehnal také jednoho hosta (David Brychta (KM,)), ale jelikož bydlí v Telči (nebo tam někde), asi z toho nic nebude.)

3.7. Na to, že autoři-teenageři neváhají dát kdykoli a jakkoli průchod svému smyslu pro humor, jsem už podala četné důkazy. Texty samozřejmě obsahují i mnoho humorných historek (o tom, jak někdo spadl oblečený do vody, nebo ve spánku vykřikoval a přemísťoval se, aj.). Na ukázkou uvádíme aspoň jednu: *Mrkvous na Štědrý den usnul a spadl hlavou do škopku s vodou, v kterém plavaly skořápky od ořechů se zapálenýma svíčkama. Mrkvous se začal topit a ve chvíli kdy se probudil, bylo všude plno vody z rozlitého škopku a tma protože jediné světlo tj. svíčky uhasil svým šplouchnutím. Mrkvous vypadal jak čerstvě vyvoraná myš. Nepřeborný je repertoár **slovních hříček** všeho druhu: *šlachisté* (= šachisté), *vlakodlak*, *vlakemdlakem* (= vlak), *hry tuzemské a okolozemské*, *sbalili si svejch švest pětěk, prežerejže* (= prý). O osadě *Okna* se samozřejmě píše jako o *Windows 98* (i *Windous*). Dvojice šachistů Matěj Görner a Filip Rozsypal je označena jako *známá dvojka Laurel a Hardy*, *vlastně hobit Magorek a Kroll Rozsypovač*. Jeden z mladých pánů je doma o víkendu zvyklý *snídat oběd*. Hrát si lze i s paradoxními spojeními (*podle mých důvěrných veřejně známých informací*). A tak bychom mohli pokračovat ještě dlouho, můžeme však plynule přejít k hrátkám s **grafikou**.*

Zde se autoři mohou skutečně „vyřádit“. Zvlášť si libují v různých krkolomných složeninách a slovních slitinách – prostě rádi toho píší co nejvíc dohromady: *dešťomrholení, alkoholuodolný, hradozříceniny, bleskovéhošachumilovní, každopůlročně, skoroholostěna, Jánicnevimové, čokoládadomádělaná, odostvícnežmetrová vrstva sněhu, čaj značky”pokosenáashra-banáloukadopytlíku”*. *Pastomobil* je mobil Pavla Stejskala. Anglický vliv je patrný u případů se spojovníkem: *dech-beroucí, světlo-volající, ukaž-a-klikni adventura, ne-zrovna-všem-něco-říkající*. Živě si umíme představit *fotbalový mač mezi pravděpodobně juniorskými výběry FC Nakopnemsí a FC Zfaulujem-těnémocjemně*. Objeví se samozřejmě i „emotikony“, hlavně „smileys“, dnes tak rozšířené v počítačové komunikaci – nejčastěji :-). Nejnápadnější je však hra s písmeny – v češtině nepřilíš častými – *f,g,w,x,q: gdyš, ftipy, fsichni, ftu ránu; wozeyk; xicht, xnídani, xvětu* (= k snídani, k světu), *Bohuželsinepamatujjaxetomenuje; qečeru, qůli, qanta, freqentovaná, liqidovat; bylo to sqělý i sqjelá*

večeře. Přezdívka člena oddílu „Kvík” se vyskytuje v zápisu *Kwík, Qík, Qik, Qick, Qvík, Quake*. A setkáme se i s mnoha dalšími typy grafických naschválů, jako *Psyík, Vířý* (= Výři), *vjeci/vjecy; po(s)tupný rozklad našeho týmu, žu(m)pa Barákova, in(t/f)ernal clock*; aliterace *průšvihovitě pozdní poznání; zahráli jsme na K-tru (čti kajtru) a zalehli; už jdou dohajan, do hajan, doh a jan, do ha jan, do – chrhhh*.

3.8. Ze stylistické charakteristiky teenagerských textů bychom posléze asi neměli vynechat ani četné nedostatky **pravopisné**. Pravděpodobně jsou projevem víceméně programového postoje: v tomto případě pánové nepíší diktát ani školní úlohu, ale text neoficiální, kde si mohou počínat „svobodně”, nespoutaně, zcela neformálně. (Nechuť k jakýmkoliv pravidlům a omezením – včetně pravopisných – jistě patří k jejich věku a životnímu stylu.) Přesto se při četbě těchto působivých textů neubráníme tomu, abychom si nekladli otázku, nakolik mladí lidé pravopis ignorují a nakolik ho případně opravdu neumějí. Přinejmenším jim rozhodně automaticky „nenaskakuje”. Někde dokážeme logiku jejich pravopisu pochopit, působí na nás skoro jako projev progresivních tendencí – např. u kongruence, tam, kde nedodržují shodu s plurálem neutra (*jeho očka se bezmocně koukaly na šachovnici; to byly první slova, které jsem uslyšel*), kde evidentně směřují ke shodě podle smyslu (*Kobylisy vyhráli turnaj, ani Smíchov a Pardubice nezaostali; jejich opory odjeli; tyto bytosti obdrželi odměny; jejich obličej se zajímavě proměňovali*) a kde trpí nejistotou ve shodě s abstrakty (*první dvě družstva získali ceny; jejich výkony ovlivnili pořadí; oba výlety dopadli fiaskem*). Chybuje se ve shodě s hromadným podmětem (*objevili se před námi hordy koňů; přirítilo se hejno koz a vběhli na ty klády*) a tam, kde podmět následuje až za přísudkem či kde jsou od sebe hodně vzdáleny. Přesto jsou některé případy těžko vysvětlitelné, nehorázné či přímo kuriózní (*dny nebyli plny jen práce; už jsme byly značně unavení*). Váhání se projevuje i takto: *musli byli moc dobrý*; a toto navrhování různých alternativ se netýká jen shody: *bry(i?)skně jsme se dotázali; bývolů (nebo bývolů)*. Rovněž syntakticky motivovaná interpunkce je umístěována celkem náhodně (nebo spíš není: např. před vztažným *jak, jako* čárka chronicky chybí, což je ovšem v češtině tendence obecná); to souvisí s výše naznačenou složitostí syntaxe. A nakonec pravopisný problém, který v závorce výstižně komentuje autorův kamarád: *a tak jsem si nabył prd...nici (poznámka: to by mě zajímalo co vlastně si s tou „prdnicí” dělal když si si ji nabył?)*.

4. Analýza teenagerských textů tedy zřejmě potvrdila, že se v nich projevují jak univerzální tendence tohoto „věkového stylu” (z nich je asi nejvíc třeba zvývednout hravost, neformálnost, bezprostřednost, a na druhé straně potřebu sty-

lizace – archaizující, ironické, parodické atd.), tak inklinace dané životním stylem na přelomu tisíciletí (intertextualita, vliv nejrůznějších textů a kódů, návyky z počítačové komunikace a možnosti počítačové grafiky, rychle postupující sblížení s angličtinou). Můžeme mít z těchto textů radost, bavit se, užívat si stylu dnešních teenagerů: je pestrý, vynalézavý, vtipný a originální, je prostoupen imaginací a smyslem pro humor. Přitom však (aspoň pod vlivem některých textů, zejména těch „pařanských“) můžeme někde na okraji, v koutku duše chovat a podvědomě potlačovat obavu: nepodlehne tato (a následující) generace až příliš unifikovanému, kosmopolitnímu stylu mezinárodní elektronizované komunikace? Nehrozí jí postupná, „plíživá“ dehumanizace, banalizace, odlidštění? U některých textů a formulací, vycházejících z kultu počítačových her a s nimi spjatého kultu násilí, opravdu nevíme: je to ještě hra, ironie, je to pouhá „virtuální realita“, nebo jakási nebezpečná deformace, z níž nám začíná běhat mráz po zádech? (Srov. k tomu i Hoffmannová, v tisku d.) A budou ještě umět česky, když už dnes je pro ně český pravopis něčím zcela pošetilým? (Srov. i článek B. Naumanna s příznačným titulem *Stirbt die deutsche Sprache?*, 1998.) Bude dobře dál sledovat tento „věkový styl“ – jeho vývoj nám může leccos napovědět i o budoucnosti našeho (nejen českého) světa.

(Tato studie představuje shrnutí dílčích speciálních analýz publikovaných v řadě článků, viz Hoffmannová 1998b, 1999a, 1999b, v tisku b, c, d. Celý výzkum byl uskutečněn v rámci projektu 405/96/K096, podporovaného Grantovou agenturou České republiky.)

Literatura

- Bělohorský V., 1991, *Přirozený svět jako politický problém (Eseje o člověku pozdní doby)*, Praha, Čs. spisovatel.
- Čechová M., 1998, *Komunikační a slohová výchova*, Praha, ISV.
- Hoffmannová J., 1998a, *Narativní pasáže v dialogu: čas vzpomínek a návratů do minulosti. – Słowo i czas*, red. S. Gajda, A. Pietryga, Opole, s. 151-158.
- Hoffmannová J., 1998b, *Pařani a gamesy (Pokus o charakteristiku diskurzu počítačových her)*, „Naše řeč“ 81, s. 100-111.
- Hoffmannová J., 1999a, *Diskurz počítačových her: mezi odborným stylem a jazykovou hrou. – Dyskurs naukowy – tradycja i zmiana*, red. S. Gajda, Opole, Uniwersytet Opolski, s. 323-328.
- Hoffmannová J., 1999b, *Dostal jsem sadu od jednoho saláta – to není medík*, „Čeština doma a ve světě“ 7, s. 116-119.
- Hoffmannová J., v tisku a, *Styl věkový*, „Slovník jazykovědných pojmů“, Brno.

- Hoffmannová J., v tisku b, *Realita, simulace a některé případy jejich jazykové reflexe*. – Sborník FLÚ AV ČR, Praha.
- Hoffmannová J., v tisku c, *Jak si píše časopis mladí turisté a vodáci*, „Čeština doma a ve světě”.
- Hoffmannová J., v tisku d, *Humanizace a dehumanizace, či spíše uniformizace a jinakost diskurzu*. – Sborník, Banská Bystrica.
- Hoffmannová J. – Müllerová O., 1998, *Institucionální komunikace*. – *Česká slavistika 1998*, Praha, Slovanský ústav, s. 129-136.
- Naumann, B., 1998, *Stirbt die deutsche Sprache? Überlegungen zum Sprachwandel durch IRC (Internet Relay Chat)*. – *Dialoganalyse VI*, Teil 1. Ed. S. Čmejrková – J. Hoffmannová – O. Müllerová – J. Světlá, Tübingen, Niemeyer, s. 249-262.
- Slančová D., 1999, *Reč autority a lásky*, Prešov.
- Stejskalová M., 1997, *Z lexiky detskej reči*. – *Varia VI*, Bratislava, s. 69-72.

Style of Contemporary Teenagers (as an „Age Style”)

The style of children (and talking **with** children), as well as the style of seniors (and talking **with** old people) are sometimes taken for specific „age styles”. This article summarizes an analysis of another „age style”, style of teenagers. Characteristic features of this style are humor, irony, play, show, exaggeration, and expressiveness. Boys live in an electronic (computerized) world and use its English terminology, but transform it into (Czech) slang. Intertextuality and informal conversation (even in written texts) belong to this style, too. The teenagers like old Czech and old phraseology; they play with word composition and abbreviations, with morphology and syntax; and they do not know much about Czech orthography. The analysis of this interesting „age style” gives us a picture of our young generation – and of the future of our life style.